



Kirkollishallituksen istunto 22.9.2025

Pöytäkirja nro 6/2025

Aika: 22.9.2025 klo 14.15-16.38
Paikka: Scandic Grand Central, Vilhonkatu 13, Helsinki
Läsnä: Arkkipiispa **Elia** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, piispa **Sergei**,
rovasti **Mikko Sidoroff**, **Peter Saramo**, **Ritva Bly**, **Tanja Leskinen**

Esittelijät: Palvelukeskuksen johtaja **Jari Rönkkö**, palvelukeskuksen lakimies **Jouni Heino**,
talouspäällikkö **Henna Mynttinen**

Sihteeri: Jouni Heino

§ 84

Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen, minkä jälkeen pidettiin alkuhartaus.

Puheenjohtaja

§ 85

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys:
Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:
Esityksen mukaan.

Puheenjohtaja**§ 86****Pöytäkirjan tarkastajat****Esitys:**

Pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan valittavaksi Ritva Bly ja Peter Saramo.

Muutettu esitys:

Ritva Blyn ilmoitettua joutuvansa poistumaan kokouksesta n. klo 16 toiseksi pöytäkirjan tarkastajaksi valitaan kokouksen loppuajaksi Mikko Sidoroff.

Päätös:

Muutetun esityksen mukaan.

Puheenjohtaja**§ 87****Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen****Taustaa:**

Kirkollishallituksen jäsenille oli lähetetty esityslista 6/2025 liitteineen 15.9.2025.

Päätös:

Työjärjestys hyväksyttiin siten muutettuna, että asia 97 päätettiin käsitellä asian 88 jälkeen.

Taluspäällikön esittely**§ 88****Kirkolliskokousaloite kirkon keskushallinnon ja erityisesti sen taloushallinnon toiminnan arvioimisesta ja tehostamisesta****Taustaa:**

Aloitteessa esitetään, että kirkollishallitus arvioi ulkopuolista asiantuntemusta käyttäen palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan kehittämistarpeet ja keinot erityisesti taloushallinnon uudistamiseksi. Konkreettisia muutosesityksiä tuotaisiin marraskuun 2025 kirkolliskokouksen päätettäväksi. Aloitteessa on nostettu useita arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja. **Liite 88.**

Esitys:

Kirkollishallitus esittää aloitteen hylkäämistä.

Kirkollishallitus lähettää aloitteen kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Kirkollishallituksen tehtävät ortodoksisen kirkon lainsäädännön mukaan on valmistella asiat kirkolliskokoukselle sekä huolehtia kirkolliskokouksen päätösten toimeenpanosta (Laki ortodoksisesta kirkosta 33§). Kirkolliskokousaloitteen toimeenpano voidaan tehdä kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti. Aloite on ennen toimeenpanoa käsiteltävä kirkolliskokouksessa.

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö vaatii myös määrärahan talousarvioon, jota vuodelle 2025 ei ole varattu.

Vuoden 2024 kirkolliskokous päätti, että kirkollishallitus valmistelee vuoden 2025 kirkolliskokoukselle esityksen rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle vuodesta 2026 alkaen. Taloustyöryhmä on tuonut kirkollishallitukselle maaliskuun 2025 kokoukseen suunnitelman kirkolliskokouksen päätöksen valmistelusta sekä raportoinut työn edistymisestä.

Käsittely:

Keskustelun kuluessa Ritva Bly teki seuraavan vastaesityksen:

”Vastaesitys: Aloite hyväksytään.

Perustelut:

Kirkollishallituksen tehtävät ortodoksisen kirkon lainsäädännön mukaan on valmistella asiat kirkolliskokoukselle sekä huolehtia kirkolliskokouksen päätösten toimeenpanosta (Laki ortodoksisesta kirkosta 33§). Kirkolliskokousaloitteen toimeenpano voidaan tehdä kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti. Aloite on ennen toimeenpanoa käsiteltävä kirkolliskokouksessa.

Kirkolliskokous päätti vuonna 2024 seuraavaa: ”...Kirkollishallitus valmistelee vuoden 2025 kirkolliskokoukselle esityksen rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle vuodesta 2026 alkaen. Kirkollishallitus voi käyttää suunnitelman laatimisessa kirkon taloustyöryhmää. Suunnitelmasta tulee ilmetä konkreettiset keskusrahaston muutoskohteet ja talousarvioleikkaukset, joilla kirkon saaman valtionavustuksen leikkauksen aiheuttama vaje katetaan.

Yleisen taloudellisen epävarmuuden vuoksi kirkollishallituksen tulee valmistella riskianalyysi, joka ottaa huomioon eri taloudelliset skenaariot tuloissa ja menoissa taloussuunnitelmavuosina 2026–2027...”

Lisäksi vuoden 2021 kirkolliskokous teki päätöksiä palvelujen tuottamisen arviointia koskien, mutta päätökset ovat jääneet toimeenpanematta. Palvelukeskuksen kaikkien tehtävien hoitamisessa tulisi arvioida, mitkä tehtävät voitaisiin toteuttaa yhteistyössä seurakuntien, kirkon yhteistyöjärjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa, ulkoistaa kokonaan ulkopuoliselle toimijalle tai jättää tulevaisuudessa tekemättä. Tällä voisi olla vaikutuksia myös keskusrahastomaksuun, mikä olisi otettava huomioon arvioinnissa.

Kirkolliskokoukselle tehty aloite on linjassa vuosien 2021 ja 2024 kirkolliskokousten päätöksen kanssa. Ulkopuolisen asiantuntemuksen käyttö tehostaisi jo tehtyjen päätöksen toimeenpanoa ja edistäisi kokonaisratkaisun löytämistä talouden sopeuttamiseksi pienenevään valtionapuun pitkällä tähtäimellä. Työhön varataan määräraha vuoden 2026 budjettiin.”

Tanja Leskinen kannatti esitystä.

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän päätösesityksen kannalla olivat Mikko Sidoroff ja Peter Saramo. Ritva Blyn tekemän vastaesityksen kannalla olivat Tanja Leskinen, metropoliitta Arseni, Ritva Bly ja arkkipiispa Elia. Ritva Blyn vastaesitys tuli siten kirkollishallituksen päätökseksi äänin 4-2.

Päätös:

Vastaesityksen mukaan.

Merkittiin pöytäkirjaan, että asioiden käsittelyjärjestystä muutettiin pöytäkirjan 87 §:n kohdalla siten, että tämän asian käsittelyn jälkeen käsiteltiin 97 §.

Talouspäällikön esittely

§ 89

Kirkolliskokousaloite: Kirkolliskokous päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä niistä periaatteista, joilla valtionavun mahdollisiin leikkauksiin reagoidaan. Jatkossa kirkollishallituksen tulee raportoida kirkolliskokoukselle selkeästi valtionavun käytöstä

Taustaa (aloitteen mukainen teksti):

Tällä hetkellä valtionavun käytön mahdollisista leikkauksista päättäminen on kirkolliskokouksella, mutta asian valmistelu on toimihenkilöillä. On parempi, että myös valmistelu tai sen ohjaus olisi kirkolliskokouksen tehtävä. **Liite 89.**

Esitys:

Kirkollishallitus toteaa aloitteen ensimmäisessä lauseessa esitetyn asian jo kuuluvan kirkolliskokouksen tehtäviin ja esittää aloitteen hylkäämistä siltä osin.

Valtionavun käytön raportoinnin osalta kirkolliskokoukselle kirkollishallitus esittää aloitteen hyväksymistä.

Kirkollishallitus lähettää aloitteen vuoden 2025 kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Laki ortodoksisesta kirkosta määrittelee kirkolliskokouksen tehtävät. Lain 22 § 10 luvun mukaan kirkolliskokouksen tehtävänä on vahvistaa talousarvio.

Vuoden 2024 kirkolliskokous päätti, että kirkollishallitus valmistelee vuoden 2025 kirkolliskokoukselle esityksen rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle vuodesta 2026 alkaen. Taloustyöryhmä on tuonut kirkollishallitukselle maaliskuun 2025 kokoukseen suunnitelman kirkolliskokouksen päätöksen valmistelusta sekä raportoinut työn edistymisestä elokuussa 2025. Päätöksen perusteluissa viitataan nimenomaan kirkon saaman valtionavun leikkauksiin.

Suomen ortodoksisen kirkon saamaan valtionapuun ja sen käyttöön sovelletaan ensisijaisesti valtionavustuslakia (688/2001) sekä valtionapupäätöstä ja sen liitteenä olevia vakioehtoja. Suomen ortodoksisen kirkon valtionavun käytöstä raportoidaan opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Taloustyöryhmä on viime vuosina työstänyt kirkolliskokouksen talousvaliokunnalle raportin valtionavun käytöstä.

Kirkolliskokouksella ei ole voimassa olevan ortodoksisen kirkon lainsäädännön mukaan valmistelijan roolia. Lain mukaan asiat kirkolliskokoukselle valmistelee kirkollishallitus (Laki ortodoksisesta kirkosta 3 § 3 luku) tai lakiin ja kirkkojärjestykseen liittyvät asiat valmistelee työryhmä tai toimikunta, jonka perustamisesta kirkolliskokous päättää (Laki ortodoksisesta kirkosta 20 § 4 luku).

Kirkollishallituksen voimassa oleva työjärjestys määrittelee asian valmistelusta ja esittelystä seuraavaa 2 luku 6 §:

Asiat päätetään istunnossa esittelystä.

Palvelukeskuksen johtaja, palvelualueista vastaavat työntekijät ja lakimies sekä kollegion jäsenet esittelevät kollegion istunnossa tehtäviinsä kuuluvat asiat. Jos ei ole selvää, kenen tehtäviin asia kuuluu, päätöksen siitä tekee kollegion puheenjohtaja. Kollegio voi erityisestä syystä yksittäisessä asiassa päättää asian esittelijästä toisin kuin 2 momentissa määrätään.

Palvelukeskuksen johtoryhmä käsittelee kollegion istuntoon menevät asiat. Esittelijä on vastuussa asian valmistelusta ja huolellisesta selvittämisestä.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 90

Kirkolliskokousaloite kirkolliskokouksen kokoontumisesta

Taustaa:

Aloitteessa ehdotetaan, että kirkolliskokous kokoontuisi jatkossa kaksi kertaa vuodessa. Ensimmäisessä kokouksessa käsiteltäisiin muun muassa vuosikertomuksia ja tilinpäätöksiä. Aloitteet kuhunkin kokoukseen tulisi jättää neljä kuukautta ennen kokousta. Aloitteessa perustellaan, että kustannukset eivät nousisi merkittävästi, sillä joka tapauksessa kirkolliskokousseminaari aiheuttaa matka- ja majoituskuluja, ja että kahden kokouksen mallilla asioiden käsittely nopeutuisi. **Liite 90.**

Esitys:

Kirkollishallitus esittää, että aloite hylätään.

Aloite lähetetään kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Kirkolla ei ole käytettävissään riittäviä rahallisia eikä henkilöresursseja toisen kirkolliskokouksen järjestämiseen.

Kahden kokouksen järjestäminen vuodessa lisäisi merkittävästi hallinnollista ja organisatorista työtä suhteessa saatavaan hyötyyn.

Kirkolliskokousseminaarin järjestämistä on jo aiemmin tarkasteltu kustannusnäkökulmasta. Seminaarin osalta selvitetään mahdollisuutta järjestää tilaisuus etäseminaarina, mikä vähentäisi kustannuksia, mutta säilyttäisi keskustelumahdollisuudet. Näin ollen aloitteen tavoite lisätä keskustelun mahdollisuuksia voidaan osittain toteuttaa kustannustehokkaammalla tavalla etäkokouksen kautta ilman toisen kirkolliskokouksen järjestämistä.

Kirkolliskokouksen valiokunnat voisivat myös pohtia miten järjestää keskinäistä yhteydenpitoa kirkolliskokouksen, ja seminaarien välillä on mahdollista hyödyntää erilaisia moderneja sähköisiä viestintätarvikkeita keskinäisen yhteydenpidon parantamiseksi.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Palvelukeskuksen johtajan esittely**§ 91****Aloite monikulttuurisuustyöstä Suomen ortodoksisessa kirkossa****Taustaa:**

Kirkolliskokousedustajat rovasti Heikki Huttunen ja rovasti Ioannis Lampropoulos ovat tehneet aloitteen monikulttuurisuustyöstä Suomen ortodoksisessa kirkossa. Hyvin perustellussa aloitteessa sen tekijät esittävät seurakunnille, hiippakunnille ja koko kirkon toimintaan uutta seurakuntatyön ulottuvuutta, joka edellyttää välitöntä taloudellista resursointia, kehittämistä ja koordinaatiota. **Liite 91.**

Aloitteen täsmentämiseksi on saatu lisäselvitys toimeenpanosta molemmilta aloitteen tekijöiltä.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että perustetaan työryhmä, jonka nimeää kirkollishallitus. Työryhmän koollekutsuja (tai koollekutsijat) on kirkon tai seurakunnan työntekijä, jonka tulee:

- koota kirkon sisäinen asiantuntemus yhteisesti hyödynnettäväksi,
- edistää yhteistyötä muiden monikulttuurisuustyötä tekevien toimijoiden kanssa,
- huolehtia työn seurannasta sekä raportoinnista seurakuntien ja hiippakuntien vuosikertomuksissa.

Aloite lähetetään kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Maahanmuuton ja Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Suomessa on enemmän ortodokseiksi kastettuja kuin koskaan aikaisemmin, mutta valtaosa heistä, ei ole Suomen ortodoksisen kirkon virallisessa jäsenrekisterissä. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on asunut vuoden 2024 lopussa ortodoksisen kulttuurin maista yhteensä 87 965 henkilöä. Samanaikaisesti kirkon rekisteröityjen jäsenten määrä vähenee, sillä kuolleiden määrä on kastettujen määrää suurempi. Seurakuntamme eivät ole tavoittaneet kotimaassaan kastettuja ortodokseja.

Aloitteen tekijät esittävät tilanteen parantamiseksi seuraavia konkreettisia toimenpiteitä:

- Monikulttuuriseentyöhön liittyvät koulutukset kirkon työntekijöille,

- monikielisyyden ja eri ortodoksisten kulttuurien tuntemuksen edistäminen seurakuntatyössä (Jumalanpalveluselämä ja muu toiminta),
- vuosittainen kirkon tason neuvottelu- ja koulutuspäivä monikulttuurisuustyöstä,
- hiippakunnalliset monikulttuurisuustyön neuvottelutilaisuudet,
- ukrainalaistyön kriittisen vaiheen huomioiminen hiippakunta- ja seurakuntatasolla.

Aloitteen toimeenpano vaatii resursointia vaikeassa taloustilanteessa. Aloitteen tekijöiden esittämiin toimenpiteisiin tulisi lisätä vielä maahanmuuttajiin kohdistuva informaatio ja vaikuttaminen. Suomen järjestelmällä, jossa ortodoksisella kirkolla on vahva lainsäädännöllinen asema, verotusoikeus- ja virallinen rekisterinpito-oikeus, ei ole vastinetta muualla ortodoksisessa maailmassa. Maahanmuuttajille tulee selventää, että Suomessa virallisen rekisterin ulkopuolella oleva kastettu ortodoksi, luokitellaan uskonottomaksi. Se vaikuttaa muun muassa uskonnonopetuksen järjestämiseen.

Kirkkomme velvollisuus on ottaa vastaan kaikki maassa asuvat ortodoksiset kristityt ja huolehtia heistä. On odotettavissa, että ortodoksiksi kastettujen määrän kasvu jatkuu, kun maailman mullistuksen seurauksena Suomikin saa osansa muuttoliikkeistä, kuten aloitteen tekijät perustelevat. Oma kirkkomme edustaa Suomessa uskonnollis-kulttuurista toiseutta, eri elämännäkemyksiä ja historiaa kuin enemmistö keskimäärin.

Kristillinen kirkko on historiansa alusta alkaen ollut eri kansojen, kielten, yhteiskuntaluokkien ja elämäkokemusten yhteisö. Moninaisuuden vahvistaminen on paluuta olennaiseen, mutta samalla siunaus. Emme voi langeta etnofyletismiin tai eristäytyä etniseksi perinneyhteisöksi irti kirkon yhteisestä todellisuudesta.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 92

Aloite työryhmän perustamiseksi laatimaan selvitystä kirkon diakoniatyöstä tuleville vuosille

Aloite

Kirkolliskokousedustajat Rauno Pietarinen, Ulla Saarinen, Irina Tchervinskij-Matsi ja Timo Nykänen ovat tehneet aloitteen työryhmän perustamisesta laatimaan selvitystä kirkossa tehtävästä diakoniatyöstä, tarkastelemalla asiaa uudesta tulokulmasta. Toisen

maailmansodan jälkeen diakoniatyö kohdistui vain kirkon omiin jäseniin ja diakonia-apua kaipaavat toisen uskontokunnan jäsenet käännytettiin heidän omiin yhteisöihinsä.

Työryhmän tulisi pohtia kansainvälisen ja paikallisen diakonian rajaa. Diakoniakäsite tulee nähdä ”liturgiana liturgian jälkeen” ja työryhmän työ tulee perustua strategian linjauksiin.

Aloitteen mukaan tulokset tulee esitellä mahdollisessa kirkolliskokousseminaarissa 2026 ja lopullinen selvitys esitetään vuoden 2026 kirkolliskokoukselle toimenpiteitä varten.

Liite 92.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että työryhmä perustetaan. Kirkollishallitus nimeää työryhmän, joka jäsenet pyritään kokoamaan eri puolilta Suomea. Työryhmän jäsenistä vähintään yksi on seurakunnan- tai kirkon toimihenkilö, joka kutsuu ryhmän koolle.

Aloite lähetetään kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Kristus kiteytti juutalaisen lain hengen rakkauden kaksoiskäskyyn: Rakasta Jumalaa ja rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi” (Matt 22:36–39). Niin sanotussa Kulmaisessa säännössä (Matt 7:12) tiivistyy diakoniatyön oleellinen ajatus: ”Kaikki minä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille”. Evankeliumin sanoman velvoittavana diakonia- ja hyväntekeväisyystyö kuuluu kirkon perustehtäviin (laki ortodoksisesta kirkosta 2§). Tulevassa kirkolliskokouksessa käsitellään vuosien 2026–2030 strategiaa, joka tukee aloitteen tekijöiden ajatusta. Tulevassa strategiassa kaavaitu missio: ”*kutsuu kantamaan vastuuta heikossa asemassa olevista ihmisistä, myös pakolaisista ja koko luomakunnasta.*” Arkkipiispa Elian paimenkirjeen (2.9.2025) mukaan tämä kutsu ei ole vain kaunis ajatus, vaan elävä todellisuus.” Edellä mainittuun kutsuun kehottaa myös ortodoksisen kirkon sosiaalieettinen ohjelma (Maailma elämän edestä 2020).

Edellä mainituista moraalisisista ja eettisistä ohjeista huolimatta, ainoastaan kahdessa seurakunnassa on diakoniatyöhön palkattu henkilökuntaa. Suomessa on nyt ennätysmäärä maahan muuttaneita ortodokseja, joilla on monenlaisen avun tarpeita. Useimmat heistä eivät ole Suomen ortodoksisen kirkon rekisterissä, mutta heitä ei pidä jättää diakonia työn ulkopuolelle.

Useimmissa seurakunnissa diakoniatyö on annettu seurakunnan papin ja vapaaehtoisten tehtäväksi. Näin hoidetaan pääasiassa aineellisia tarpeita pienillä budjeteilla, sillä Suomessa on pitkään ajateltu yhteiskunnan hoitavan vähäosaiset. Näin ei enää ole ja välinputoajia on yhä enemmän. Aineellisen avun lisäksi yksinäisyys ja syrjäytyminen on kasvava ongelma.

Aloitteen tekijöiden tarkoittama uudelleen ajattelu viittaa laajempaan diakonian käsitteeseen. Kreikkalainen diakonia-sana tarkoittaa palvelua. Vanhan testamentin

profeettallisen perinnön mukaan kirkon tulisi viedä toivon viestiä köyhille, sorretuille, vangituille ja sairaille. Edellä mainitut lähimmäisen palveluun liittyvät ajatukset sisältyvät sekä paikalliseen että kansainväliseen diakoniaan.

Voimme edistää ekumeenista yhteistyötä myös diakonian alalla. Venäjän hyökkäyssodan alettua vuonna 2022 monilla paikkakunnilla kirkot ja uskonnolliset yhteisöt ovat tehneet tiivistä yhteistyötä niin aineellisten avustusten jakamisessa kuin ukrainalaisten pakolaisten kokonaisvaltaisessa tukemisessa. Joillakin alueilla on jo käytössä vakiintuneita yhteistyömuotoja, kuten Oulussa. Jotta uudet toimintatavat juurtuisivat, tarvitaan myös määrätietoista asennekasvatusta.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 93

Suomen ortodoksisen kirkon ja Valamon opiston yhteistyösopimuksen laatiminen vuodesta 2026 eteenpäin toistaiseksi voimassa olevana

Valamon opisto sitoutuu toteuttamaan Suomen ortodoksisen kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman linjauksia ortodoksisessa hengessä toimivana vapaan sivistystyön oppilaitoksena. Suomen ortodoksisella kirkolla ja Valamon opistolla on ollut eripituisia yhteistyösopimuksia toistuvasti vuodesta 2013 lähtien. Kirkon vuosittainen tuki sopimuskaudella 2023–2025 Valamon opistolle on ollut 70 000 euroa. Summa on pysynyt samana yhdeksän vuotta.

Nyt tehtävää sopimusta esitetään 1.1.2026 alkaen toistaiseksi voimassa olevana. Sopimuksessa on mainittu irtisanomis- ja muutoksenteke-oikeudesta. **Liitteet 93 a-b.**

Tavoitteet, joita Valamon opisto toteuttaa kirkon tuella:

1. Valamon opisto toteuttaa kirkon aikuiskasvatuksen tehtävää järjestämällä ortodoksisen uskon ja perinteeseen ja ikonimaalaukseen liittyviä lyhytkursseja, noin 150 kurssi/vuosi.
2. Opisto osallistuu kirkon työelämäopintojen toteuttamiseen yhteistyössä koulutustyöryhmän ja kirkon palvelukeskuksen kanssa.

Yhteistyösopimuksen tavoitteena on tukea ainoan Suomessa toimivan ortodoksisen vapaan sivistystyön oppilaitoksen toimintaedellytyksiä sekä vahvistaa kirkon kasvatustehtävää ja yhteiskunnallista näkyvyyttä.

Valamon opiston ikoniakatemia toimii suunnitelmallisesti, tavoitteellisesti ja sen antama opetus on korkealaatuista. Opetuksessa hyödynnetään myös kansainvälistä verkostoa. Suomen ortodoksisen kirkon avustus kohdennetaan suoraan kurssimaksuihin. Avustuksella on voitu tukea aliedustettuna olevan ryhmän eli alle 35-vuotiaiden ikonimaalareiden kurssimaksuja, varmistamaan ikonimaalausperinteen jatkuvuutta nuoremmalle sukupolvelle.

Sopimusta arvioidaan vuosittain palvelukeskuksen toimihenkilön ja opiston rehtorin kanssa. Arvioinnista raportoidaan kirkollishallitukselle.

Esitys:

Yhteistyösopimus hyväksytään toistaiseksi voimassa olevaksi 1.1.2026 alkaen ja tuen määrä arvioidaan kirkon talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Perustelut:

1. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus vähentää hallinnollista kuormaa ja tukee pitkäjänteistä strategista suunnittelua ja on yhdenvertainen sopimusteknisesti Filantropian kanssa.
2. Opisto on mukana toteuttamassa kirkon työelämäopintoja yhdessä kirkon toimihenkilön ja koulutustyöryhmän kanssa. Opiston on mahdollista niin sovittaessa toimia entistä enemmän kirkon omana koulutuskeskuksena, jonka opetus tukee esim. seurakuntien toiminnan kehittämistä sekä kohdentuu sellaisiin seurakuntien toimintamuotoihin, joissa koulutusta, valmennusta ja tukea tarvitaan.
3. Ortodoksinen kasvatus ja opetus kuuluvat kirkon perustehtävään (Laki ortodoksisesta kirkosta 2 §), jota opisto toteuttaa kirkon avustuksella.
4. Kirkon pitkäjänteinen tuki vahvistaa opiston toimintaedellytyksiä valtionavun vaihtelujen rinnalla.
5. Valtionapu on sidoksissa opiston tuottamien suoritteiden määrään. Kirkon tuki on osaltaan varmistamassa suoritteiden riittävän määrän kertymistä.
6. Opisto on vapaan sivistystyön lainsäädännön puitteissa toimiva oppilaitos ja ainoa ortodoksinen kansanopisto Suomessa. Opiston toiminta on avointa kaikille ja sen kautta ihmisillä on mahdollisuus tutustua ortodoksiseen kirkkoon sekä syventää tietämystään ortodoksisuudesta. Monille opiston kurssit ovat olleet tie ortodoksiseen kirkkoon.
7. Valamon opisto on ainoa oppilaitos Suomessa, jossa ikonimaalausta opetetaan systemaattisesti ja niin, että opetukseen sisältyy aina tekniikan lisäksi ikonin historiaa sekä teologiaa, kurseilla opitaan lisäksi ymmärtämään ikonin hengellinen merkitys. On koko kirkon etu, että ikonimaalauksen opetus on Valamon opistossa korkeatasoista ja tiedollisesti sekä taidollisesti kestäväällä pohjalla.
8. Opiston on mahdollista niin sovittaessa toimia entistä enemmän kirkon omana koulutuskeskuksena, jonka opetus tukee esim. seurakuntien toiminnan kehittämistä

sekä kohdentuu sellaisiin seurakuntien toimintamuotoihin, joissa koulutusta, valmennusta ja tukea tarvitaan.

Yhteistyösopimusta arvioidaan vuosittain raportointitilaisuudessa, jonka tiedot toimitetaan kirkollishallitukselle.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 94

Kirkolliskokousaloite kirkon toiminnan laatumittareista

Taustaa:

Aloitteessa esitetään, että uuden strategiakauden 2025–2029 myötä laadittaisiin ja otettaisiin käyttöön Suomen ortodoksisen kirkon yhteiset laatumittarit. Mittareihin voisi sisältyä esimerkiksi taloudellisia, osallistujamääriin ja -aktiivisuuteen liittyviä, asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyttä mittaavia sekä strategiaan tavoitteisiin kytkeytyviä seurantakriteerejä. Aloitteessa perustellaan, että laatumittarit tukisivat työntekijöiden onnistumista ja työhyvinvointia sekä toisivat selkeyttä kirkon tavoitteisiin ja työnkuviin.

Liite 94.

Esitys:

Kirkollishallitus esittää, että aloite hylätään, mutta hiippakunnille lähetetään kysely siitä millaisia ohjaus- ja mittarityökaluja hiippakunnat tarvitsevat. Kyselyn tulokset käsitellään kirkollishallituksessa.

Kirkollishallitus lähettää aloitteen kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Aloitteessa on hyvin tarkkanäköisesti huomattu, että toimiva tulosten ja suoritusten mittaaminen on keskeinen osa tuloksellista johtamista. Tässäkin tapauksessa haasteita tämän tavoitteen osalta asettaa kirkon ja seurakuntien hallinnollinen rakenne. Seurakunnat ovat itsenäisiä taloudellisia ja toiminnallisia yksiköitä.

Laatumittareiden osalta voidaan todeta, että kirkolliskokouksen asettamat mittarit eivät velvoita seurakuntia, koska seurakunnat vastaavat omasta toiminnastaan ja taloudestaan. Kirkollishallitus ja kirkon palvelukeskus voivat ohjata seurakuntien toimintaa vain neuvonnan ja suositusten tasolla.

Kirkkolain (985/2006) 39 §:n ja kirkkojärjestyksen (12.12.2006/174 v.2007) 63 §:n mukaan hiippakuntapiispojen tehtävänä on valvoa ja ohjata hiippakuntansa seurakuntien toimintaa. Näin ollen myös mittaaminen, toiminnan arvioiminen ja ohjaaminen tulee tapahtua hiippakunnissa.

Kirkolla, seurakunnilla ja hiippakunnilla ei ole tällä hetkellä käytössään riittävää ja systemaattisesti kerättyä pohjatietoa, jonka pohjalta toiminnan laatua ja vaikuttavuutta voitaisiin arvioida.

Pelkän mittariston luominen ei itsessään edistä toiminnan kehittämistä, jos ei ole olemassa toimivaa järjestelmää ja käytäntöjä tiedon keräämiseen. Laatutiedon kerääminen, sen analysointi ja raportointi edellyttävät myös riittävää resursointia, jota kirkolla ei nykyisellään ole.

Ennen mahdollisten mittaristojen laatimista olisi välttämätöntä luoda järjestelmä tiedon systemaattiseen keräämiseen sekä määritellä käytännöt ja resurssit, joilla laatutiedon seuranta ja analysointi voidaan luotettavasti toteuttaa.

Aloitteessa tuodaan hyvin esille, että toimivat mittarit palvelevat seurakuntien ja kirkon johtamista. Tiedon keräämisen ja analysoinnin kysymykset tulee kuitenkin ratkaista ensin ja tähän on varattava tarvittavat resurssit.

Käsittely:

Keskustelun kuluessa Tanja Leskinen teki seuraavan vastaesityksen:

” Vastaesitys: Aloite hyväksytään.

Perustelut:

Aloitteen otsikko on kokonaisuudessaan: Kirkolliskokousaloite kirkon työn kehittämisestä ja laatumittareista. Aloitteen lähtökohtana on ollut kehittää yhteneväistä johtamista ja toimintaa kirkon sisällä ja seurakunnissa. Aloitteessa tulee esille, että johtamisen tulee perustua tietoon. Tällä hetkellä toiminnasta ei ole systemaattisesti kerättyä tietoa. Mittariston rakentaminen edellyttää kerättyä tietoa. Aloitteessa on suuntaa antavia esimerkkejä laatumittareista.

Kirkollishallitus nimesi 8.4.2025, työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella esitys Suomen ortodoksisen kirkon uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi. Työryhmän esitys sisältää vision avoimesta ja kukoistavasta kirkosta sekä konkreettiset johtamisen painopisteet vuosille 2026–2030:

1. Henkilöstö ja hyvinvoivat työyhteisöt
2. Kirkko lähelläsi (ajattelutavan muutos)
3. Vastuullinen toiminta

4. Palveleva ja läpinäkyvä hallinto

Strategiatyöryhmän esitys ja kirkolliskokousaloite kirkon työn kehittämistä ja laatumittareista tukevat tosiaan. On tarpeellista, että seurakunnat saavat yhteismitallisia välineitä toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.

Tanja Leskinen”

Ritva Bly kannatti esitystä.

Suoritettussa äänestyksessä esittelijän päätösesityksen kannalla olivat Mikko Sidoroff, Peter Saramo, metropoliitta Arseni ja arkkipiispa Elia. Tanja Leskinen tekemän vastaesityksen kannalla oli Ritva Bly. Esittelijän päätösesitys tuli siten kirkollishallituksen päätökseksi äänin 4-2.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 95

Kirkon strategiatyöryhmän esitys uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi 2026–2030

Taustaa:

Kirkollishallitus nimesi huhtikuussa 2025 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella esitys Suomen ortodoksisen kirkon uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi. Työryhmän laatima esitys on toimitettu kirkollishallitukselle määräajassa. **Liite 95a.**

Työryhmän esitys sisältää vision avoimesta ja kukoistavasta kirkosta sekä konkreettiset johtamisen painopisteet vuosille 2026–2030:

1. Henkilöstö ja hyvinvoivat työyhteisöt
2. Kirkko lähelläsi (ajattelutavan muutos)
3. Vastuullinen toiminta
4. Palveleva ja läpinäkyvä hallinto

Työryhmä on kiteyttänyt kirkon mission, vision ja arvot: ”*Kristus on keskellämme*”. Missio määrittää kirkon tehtäväksi ilosanoman julistamisen, pelastukseen johdattamisen ja vastuun kantamisen heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä sekä luomakunnasta. Vision

mukaan kirkko on avoin ja kukoistava Kristuksen kirkko. Arvoiksi on määritelty lähimmäisenrakkaus, avoimuus ja vastuullisuus.

Visiossa kirkko nähdään moninaisuuden maaperässä kukoistavana yhteisönä, joka on avoin kaikille ja jossa elinvoima syntyy monimuotoisuudesta. Kirkko huolehtii työntekijöiden hyvinvoinnista, toimii avoimesti ja saavutettavasti sekä kantaa vastuuta koko luomakunnasta.

Strategisina valintoina työryhmä painottaa muun muassa kirkon profiloitumista kansainvälisessä ortodoksisessa yhteisössä kehittävänä toimijana, rauhan ja sovun edistämistä, elinikäisen oppimisen korostamista, ekumeenisen yhteistyön vahvistamista sekä nuoriso- ja lapsiperhetyön matalan kynnyksen toiminnan kehittämistä.

Esitys:

Kirkollishallitus keskustelee strategiaryhmän esityksestä ja lähettää sen kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Työryhmän esitys sisältää vuosittain määriteltäviä tavoitteita johtamisen painopisteiden toteuttamiseksi. Näiden toteutus edellyttää sekä kirkolta että palvelukeskukselta uusia raha- ja resurssipanostuksia (esimerkiksi henkilöstön hyvinvoinnin mittaukset, koulutusohjelmat, laajennettu verkko-opetus sekä valtakunnallisen diakoniaohjelman valmistelu).

Samanaikaisesti kirkon keskushallinto on sopeutuspaineiden alla valtionavun pienenemisen ja taloudellisen tilanteen vuoksi. Jos johtamisen painopisteiden mukaisiin toimenpiteisiin päätetään ryhtyä, on varmistettava, että kirkolla ja palvelukeskuksella on riittävät resurssit niiden toteuttamiseksi.

Esityksessä todetaan myös, että kirkolliskokous päättäisi valtionavun käytöstä. Näin onkin mutta on huomattava, että Suomen ortodoksisen kirkon valtionavun käyttöä ohjaa ensisijaisesti **valtionavustuslaki (688/2001)** sekä valtionapupäätös ja sen liitteenä olevat vakioehdot. Tämä oikeudellinen kehys on sitova kirkolliskokouksen päätöksenteossa.

Liite 95b.

Näin ollen on tarpeen käydä asiasta keskustelu kirkollishallituksessa ja saattaa strategiaryhmän esitys kirkolliskokouksen käsiteltäväksi, jotta tavoitteiden toteuttaminen voidaan turvata lain ja taloudellisten realiteettien puitteissa.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Kirkollishallitus esittää työryhmälle kiitokset erinomaisesta työstä.

Palvelukeskuksen johtajan esittely

§ 96

Palvelukeskuksen työhyvinvointiprosessin tilannekatsaus

Taustaa:

Kirkollishallituksen kokouksessaan 28.8.2025 pöytäkirjan § 77:n kohdalla tekemän päätöksen mukaan kirkollishallituksen syyskuun kokouksessa tulee esitellä jo tehdyt sekä suunnitellut toimenpiteet työhyvinvoinnin parantamiseksi sekä selvitys niiden vaikutuksesta ja jatkoseurannasta.

Tilannekatsaus:

Työhyvinvoinnin kehittämisen ohjausryhmä on valmistellut seuraavan katsauksen: Koko keskushallinnon henkilöstön haastattelut on suoritettu. Henkilöstön palautetilaisuuden suunnittelupalaveri järjestetään 17.9.2025 työterveyshuollon edustajien kanssa. Palautetilaisuuden tarkoituksena on esitellä haastattelujen tuloksia ja mahdollisia kehittämiskohteita, saada henkilöstöltä palautetta tähänastisesta prosessista sekä vastata haastattelujen ja keskustelun aikana esiin nousseisiin kysymyksiin. Lisäksi tarkoituksena on keskustella mm. siitä, miten minä itse, työtoverini ja esihenkilöni voimme toimia hyvinvointia lisäävästi.

Johtoryhmän osalta suoritettuja toimenpiteitä on esitelty kokouksen 28.8.2025 § 77:n kohdalla. Nämä toimenpiteet ovat:

- Johtoryhmä kokoontuu jatkossa viikoittain ns. viikkopalaveriin käsittelemään lähinnä operatiivisia ja muuten ajankohtaisia asioita. Arkipöytä ei osallistu näihin palaveriin. Johtoryhmän kokoukset pidetään n. kerran kuukaudessa kirkollishallituksen kokousten valmistelurytmin mukaisesti.
- Johtoryhmä käy viikkopalaverissaan viikoittain läpi kehittämissä päivässä tunnistettuja tarpeita ja konkreettisia toimenpiteitä ("action point") ja sopii siitä, kuka asioita edistää.
- Jatkossa järjestetään kahdesti vuodessa johtoryhmän kehittämis- /suunnittelupäivä ja kvartaaleittain tarkastellaan, ovatko puhutut asiat lähteneet korjaantumaan.
- Ohjausryhmään valittiin psykologien lisäksi talouspäällikkö Henna Mynttinen, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkkö ja lakimies Jouni Heino. Työn edetessä Henna Mynttisen tilalle ohjausryhmään valittiin Maria Hattunen.

Edellä kerrottujen toimenpiteiden vaikutuksesta ei ole vielä tässä vaiheessa mahdollista esittää arviota, minkä vuoksi ensimmäinen arviointi ajoittuu loppuvuoteen 2025. Kehittämistoimenpiteiden seurantaan liittyen kirkollishallitus päätti kokouksessaan 28.8.2025, että työyhteisön hyvinvointia seurataan säännöllisin kyselyin, joista ensimmäinen järjestetään viimeistään toukokuussa 2026.

Arkkipiispa toi 11.9.2025 pidetyssä henkilöstötilaisuudessa esille muun ohella, että palvelukeskuksessa tehtävä työ on arvokas osa kirkollista työtä samalla tavoin kuin kaikki muukin työ. Mikäli työtä ei tehtäisi palvelukeskuksessa, seurakuntien työ lisääntyisi merkittävästi.

Suunniteltavia toimenpiteitä työhyvinvoinnin parantamiseksi:

Esimiessuhteet selkiytetään tarpeellisilta osin. Samalla myös esimiesten toimivalta- ja -vastuut suhteet ja työnkuvat käydään läpi. IT-asiantuntijan, kasvatus- ja koulutuspäällikön ja talonmiehen tehtävien organisointi on kesken ja tapahtuu tämän prosessin myötä.

Prosessin aikana on myös tunnistettu kehityskeskusteluiden merkitys johtamisen välineenä sekä työntekijöiden oikeutena. Jatkossa kehityskeskustelut käydään vuosittain koko henkilöstön kanssa. Henkilöstöoppaan ohjeet käydään läpi ja päivitetään tarvittavilta osilta. Esimiehille järjestetään koulutus henkilöstöoppaasta ja työpaikan pelisääntöistä. Esimiehet käyvät nämä asiat läpi omien työntekijöidensä kanssa.

Kuopion ja Karjalan hiippakunnan käytännöt poikkeavat ainakin viestinnän osalta muista hiippakunnista, mikä ei edistä yhteistyön rakentamista ja hankaloittaa asioiden hoitoa. Tilanteen korjaaminen edellyttää hiippakunnan sitoutumista sovittuihin käytäntöihin. Henkilöstön kertoman perusteella on tunnistettu tarve kiinnittää palvelukeskuksen palaverissa ja viestinnässä huomiota myös palvelukeskuksen eri yksiköiden tehtävien erilaisuuteen. Tämän vuoksi etätyökäytännöissä voi yhdenvertaisuutta loukkaamatta perustellusti olla yksikkökohtaisia eroja.

Työskentelyn aikana on tunnistettu, että HR-asioita, joihin myös työhyvinvointi kuuluu, ei keskushallinnossa ole pystytty hoitamaan riittävällä tasolla. Myös työnantajan lakisääteisiin velvoitteisiin kuuluvat työturvallisuusasiat ovat riittämättömästi resursoidut. Johtoryhmän jäsenten pitämättömien saldotuntien ja lomapäivien suuri määrä on kuormitustekijä, samoin kuin tunne ja kokemus siitä, että työstä ei pysty olemaan poissa. Myös organisaation ohuus luo paineita siihen, että työstä ei voi olla poissa.

Suureen työmäärään liittyen yhtenä priorisointikohteena voisivat olla kokousten ja palaverien vähentäminen aina, kun se vain on mahdollista. Johtoryhmän kokouskäytäntöjä pyritään kehittämään niin, että tarvittaviin palavereihin käytettävä työaika vähenee. Tunnistettuja kehityskohteita ovat mm. kokouksiin valmistautuminen ja puheenjohtajatyöskentely. Operatiivisissa asioissa pyritään jatkossa suosimaan sähköpostityöskentelyä viikoittaisten palaverien välissä.

Kehitettäviin asioihin kuuluen on myös tunnistettu perehdyttämisen puute ja hiljaisen tiedon tallentaminen.

Esitys:

Kirkollishallitus käy katsauksesta keskustelun ja antaa tarvittavat ohjeet jatkokehittämistä varten.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Ritva Bly poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 16.10. Ritva Blyn tilalla pöytäkirjan tarkastajana toimi Mikko Sidoroff pöytäkirjan kohdissa 96 ja 98-101. Tanja Leskinen poistui kokouksesta klo 16.20, myös tämän asian käsittelyn aikana.

Palvelukeskuksen johtajan esittely**§ 97****Valtuutus muutosneuvottelujen käynnistämiseen****Taustaa:**

Vuoden 2024 kirkolliskokous päätti, että vuoden 2025 kirkolliskokoukselle valmistellaan esitys rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle. Palvelukeskuksen johtaja yhdessä taloustyöryhmän kanssa on käynyt läpi kirkon tulorakenteen, ja menokohteet sekä kartoittanut mahdollisia säästötoimenpiteitä.

Suomen ortodoksisen kirkon rahoitus muodostuu pääosin keskusrahastosta ja valtionavusta. Valtionapuun kohdistuu merkittäviä leikkauksia. Vuoden 2025 valtionapu väheni lähes 400 000 eurolla, ja hallituksen esityksen mukaisesti vuosina 2026 ja 2027 toteutetaan kumpanakin vuonna 200 000 euron suuruiset kertaluonteiset lisäleikkaukset. Valtionavun väheneminen heijastuu suoraan kirkon palvelukeskuksen tuottamiin palveluihin ja koko kirkon toimintaan.

Harkinnan kohteena ovat mm. mahdolliset töiden ja toimintojen uudelleen järjestelyt sekä kiinteistökustannusten vähentäminen. Em. järjestelyiden lisäksi harkinnan kohteena ovat mahdolliset lomautukset sekä viimesijaisena keinona mahdollinen henkilöstön vähentäminen. Mahdollista henkilöstön vähennystarvetta ei ole neuvotteluiden käynnistyessä vielä mahdollista arvioida. Neuvotteluiden piirissä on koko palvelukeskuksen, seminaarin ja hiippakuntien henkilöstö piispoja lukuun ottamatta.

Suomen ortodoksisen kirkon työehtosopimuksen 7.3.2025 – 31.1.2028 yhteistoimintasopimuksen mukaan tuotannollisista ja taloudellisista syistä toimeenpantavista lomauttamisista, osa-aikaistamisista ja irtisanomisista sekä niihin liittyvistä koulutus- ja uudelleensijoittamisratkaisuista neuvotellaan yhteistoimintamenettelyssä. Yhteistoimintamenettelyssä työnantaja neuvottelee ennen

tässä kohdassa tarkoitetun asian ratkaisemista valmisteilla olevan toimenpiteen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehtoista niiden työntekijöiden kanssa, joita asia koskee tai heidän edustajiensa kanssa. Työehtosopimuksen soveltamisalan ulkopuolella olevien palvelukeskuksen johtajan ja lakimiehen kanssa kirkollishallitus neuvottelee päättämällään tavalla erikseen.

Esitys:

Kirkollishallitus antaa palvelukeskuksen johtajalle valtuudet käynnistää muutosneuvottelut.

Pöytäkirja tarkastetaan tältä osin asian käsittelyn yhteydessä, jotta asiasta voidaan tiedottaa henkilökunnalle välittömästi.

Perustelut:

Valtionavun leikkaukset: Valtionapuun kohdistuvat toistuvat ja merkittävät vähennykset edellyttävät, että kirkon keskushallinto ryhtyy välittömiin sopeuttamistoimiin, jotta keskusrahaston varojen käyttö pysyy tarkoituksenmukaisena ja talouden kokonaisuus hallittuna.

Työehtosopimuksen velvoitteet: Suomen ortodoksisen kirkon työehtosopimus (7.3.2025–31.1.2028) velvoittaa työnantajaa käynnistämään yhteistoimintaneuvottelut tilanteissa, joissa toiminnassa, henkilöstön asemassa tai tehtävien järjestelyissä on odotettavissa olennaisia muutoksia.

Talouden hallinta ja organisaation vastuu: Suomen ortodoksisen kirkon keskushallinnon tulee arvioida talouttaan ja valmistautua mahdollisiin taloudellisiin sopeutumisiin lyhyen aikavälin lisäksi myös pitkällä aikavälillä. Tämä edellyttää välttämättömien sopeutustoimien suunnittelua sekä mm. pohdintaa toimintojen laajuudesta ja työprosessien tehokkuudesta.

Rakenteelliset muutokset ja säästöjen välttämättömyys: Kirkon keskushallinnon toiminnan ja rakenteiden uudelleenjärjestely on välttämätöntä, jotta asetetut säästötavoitteet voidaan saavuttaa. Muutosneuvottelut mahdollistavat hallitun ja oikeudellisesti kestävännen etenemisen, jossa huomioidaan sekä kirkon taloudelliset realiteetit, että henkilöstön oikeudet ja velvollisuudet.

Liitteet:

Väliraportti säästöjen ja rakenteellisten uudistusten suunnittelun vaiheesta (16.5.2025).

Liite 97a. SAL.PID. JulkL (621/1999) 24 § 1 mom. alakohta 17

Suomen ortodoksisen kirkon työehtosopimuksen 7.3.2025 – 31.1.2028 yhteistoimintasopimus. **Liite 97b.**

Käsittely:

Keskustelun kuluessa Tanja Leskinen teki seuraavan vastaesityksen:

”Vastaesitys: Valtuuksia muutosneuvotteluiden käymiseen ei annetta nyt. Vasta 2025 kirkolliskokouksen päätöksen jälkeen talousarviosta ja toimintasuunnitelmasta kirkollishallitus tekee päätöksen siitä, annetaanko palvelukeskuksen johtajalle valtuutus käydä muutosneuvottelut.

Perustelut:

Vuoden 2024 kirkolliskokous päätti, että vuoden 2025 kirkolliskokoukselle valmistellaan esitys rakenteellisista muutoksista, joilla kirkon talous saadaan kestäväälle pohjalle. Taloustyöryhmä on toimittanut tiedoksi kirkollishallituksen 13.3.2025 kokoukseen taloustyöryhmän suunnitelman. Suunnitelmassa ei ole konkreettisia toimenpide ehdotuksia. Suunnitelman lopussa toimenpiteistä on kirjattu seuraava: *Talouden osalta toimenpiteet jaetaan lyhyen, ja pitkänaikavälin toimenpiteisiin. Lyhyen aikavälin toimenpiteitä valmistellaan kirkon talousarvion kanssa samassa aikataulussa ja niiden vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti talousarvio vuoteen 2026.*

Pitkän aikavälin toimenpiteitä ovat esimerkiksi kiinteistöjen kehittämiseen liittyvät toimenpiteet tai valtiovarainministeriön vetämä EOAVH- hanke, jonka vaikutukset tulevat näkymään keskusrekisterin toiminnassa. Esityksen pitkän aikavälin toimenpiteistä sekä kirkolliskokouksen päättämän riskianalyysin taloustyöryhmä työstää vuoden 2025 kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Eli 13.3.2025 taloustyöryhmän suunnitelma on annettu tiedoksi, eikä tuota suunnitelmaa ole käsitelty yhdessäkään 2025 kirkollishallituksen kokouksessa tähän päivämäärään mennessä.

Kirkollishallituksen jäsenet saivat sähköpostikutsun 8.8.2025 talouseminaariin 27.8.2025. Talousseminaarin aiheena: kirkon tulojen kehitys, kirkon myöntämät avustukset: nykytila ja kehitys, Karjalankadun kiinteistöhankeen suunnitelmat, palvelukeskuksen tulevaisuus ja sen rooli kirkon organisaatiossa, sijoitusten nykytilanne ja kehitysnäkymät sekä hiippakunta- ja seurakuntarakenteen tulevaisuuden näkymät. Talousseminaarin tarkoituksena oli, että kirkollishallituksen jäsenet saavat tietoa talousasioiden valmistelua varten. Kirkollishallitus ei ole valmistellut eikä käsitellyt tähän päivämäärään mennessä vuoden 2026 talousarviota vuoden 2025 kirkolliskokoukselle.

Tosiasia on, että 400 000 euron valtionavustuksen leikkauksella on vaikutuksia talousarvioon, mihin säästöt kohdistuvat niistä ei ole päätöstä (kirkolliskokous) eikä kirkollishallitus ole valmistellut asiaa. Painotan edelleen, että kirkolliskokous on päättävä elin vuoden 2026 toimintasuunnitelman ja talousarvion ja säästötoimenpiteiden osalta, mihin säästötoimenpiteet kohdistuvat. Joten jo tuonkaan perusteella kirkollishallituksella ei ole tässä vaiheessa mandaattia antaa palvelukeskuksen johtajalle aloittaa muutosneuvotteluita, ennen kuin on tiedossa säästötoimenpiteiden kohteet. Vasta kirkolliskokouksen jälkeen kirkollishallitus tietää päätöksen mahdollisista säästökohteista, tämän jälkeen kirkollishallitus voi tehdä päätöksen valtuuden antamisesta muutosneuvotteluihin.

Suomen ortodoksisen kirkon työehtosopimuksessa on työnantajaa velvoittava kirjaus käynnistää yhteistoimintaneuvottelut tilanteissa, joissa toiminnassa, henkilöstön asemassa tai tehtävien järjestelyissä on odotettavissa olennaisia muutoksia.

Työehtosopimuksen Yhteistoimintasopimuksessa on myös:

3. Työpaikkakokous on työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoimintaelin, jossa käsitellään seuraavia asioita:

c) Henkilöstön asemaan olennaisesti vaikuttavat kehittämis- ja laitehankinnat sekä muutokset työtehtävissä, työmenetelmissä, töiden ja työtilojen järjestelyissä sekä siirrot työtehtävästä toiseen.

e) Talousarvioehdotus sekä toiminta- ja taloussuunnitelma. Työnantaja antaa työntekijöille tai heidän edustajilleen hyvissä ajoin tiedot talousarvioehdotuksesta sekä toiminta- ja taloussuunnitelmasta.

4. Tuotannollisista ja taloudellisista syistä toimeenpantavista lomauttamisista, osa-aikaistamisista ja irtisanomisista sekä niihin liittyvistä koulutus- ja uudelleensijoittamisratkaisusta neuvotellaan yhteistoimintamenettelyssä.

Yhteistoimintamenettelyssä työnantaja neuvottelee ennen tässä kohdassa tarkoitettujen asian ratkaisemista valmisteilla olevan toimenpiteen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehtoista niiden työntekijöiden kanssa, joita asia koskee tai heidän edustajansa kanssa....

5. Ennen työpaikkakokouksen tai yhteistoimintamenettelyn aloittamista työnantajan tulee mahdollisuuksien mukaan antaa asian käsittelyn kannalta tarpeelliset tiedot henkilöstölle tai sen edustajille.

Kun ottaa huomioon nämä edellä olevat työehtosopimuksen kirjaukset sekä ettei talousarvioehdotusta ei ole käsitelty kirkollishallituksessa eikä talousarviosta ole vielä päätöstä kirkolliskokouksesta niin palvelukeskuksen johtajalla ei ole antaa tarpeellisia ja riittäviä tietoja tällä hetkellä henkilöstölle, mitä edellytetään muutosneuvotteluissa. Joten, mikäli muutosneuvottelut aloitettaisiin nyt palvelukeskuksen henkilöstöllä ei olisi tosiasiallista mahdollisuutta neuvotella tai vaikuttaa muutosneuvotteluissa ja tuoda omalta osaltaan esille mahdollisia vaihtoehtoja.

Mikäli kirkolliskokouksen päätös olisi, että säästötoimenpiteet kohdistuvat henkilöstökuluihin, on siitä tietenkin informoitava henkilöstöä ja toimittava työehtosopimuksen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti ja annettava tarpeellinen tieto, jotta henkilöstä pystyy käymään muutosneuvotteluita aidosti ja tosiasiallisesti.

Tanja Leskinen”

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän päätösesityksen kannalla olivat Peter Saramo, metropoliitta Arseni ja arkkipiispa Elia. Tanja Leskisen tekemän vastaesityksen kannalla olivat Mikko Sidoroff ja Ritva Bly. Esittelijän päätösesitys tuli puheenjohtajan äänen ratkaistessa kirkollishallituksen päätökseksi äänin 3-3.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkittiin pöytäkirjaan, että asioiden käsittelyjärjestystä muutettiin pöytäkirjan 87 §:n kohdalla siten, että tämä asia käsiteltiin 88 §:n jälkeen.

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

§ 98

Aloite kirkon johtamisen avoimuuden edistämisestä

Taustaa:

Aloitteessa esitetään, että kirkon ylimmän johdon jäsenet (toimessa olevat piispat, kirkollishallituksen ja palvelukeskuksen johtoryhmän jäsenet) raportoivat vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä kirkolliskokoukselle eritellysti kaikki kulunsa (palkkiot, lahjat, matkakulut, edustuskulut jne). Lisäksi kaikista sivutoimista, jäsenyyksistä ja muista sidonnaisuuksista raportoidaan avoimesti kirkolliskokoukselle vuosittain. **Liite 98a.**

Hallinnon avoimuutta toteuttavat käytännössä lähinnä julkisuusperiaate, päätösten perusteluvelvollisuus sekä hyvän kielenkäytön vaatimus. Julkisuusperiaatteen tarkoituksena on edistää viranomaistoiminnan avoimuutta ja kansalaisten mahdollisuutta valvoa julkista valtaa. Periaatteen mukaan viranomaisten asiakirjat ja toiminta ovat pääsääntöisesti julkisia. Jokaisella on oikeus saada tietoa julkisista asiakirjoista, ellei niitä ole laissa erikseen säädetty salassa pidettäväksi. Säädösten julkisuusperiaatetta toteuttavat kansallisessa lainsäädännössä perustuslain (731/1999) pohjalta lähinnä julkisuuslaki (621/1999), hallintolaki (434/2003) sekä tiedonhallintalaki (906/2019).

Aloitteessa esitetyt kulut ovat lähtökohtaisesti julkisia tietoja, ja ne sisältyvät kustannuspaikkatasolla tilinpäätöstietoihin. Käytännössä useimpiin kuitteihin sisältyy myös salassapidettäviä, peitettäviä tietoja. Aloitteen toteuttaminen esitetyssä muodossa edellyttäisi tämän vuoksi käytännössä kaikkien yksittäisten kuittien tarkastamista ennen niiden luovuttamista kirkolliskokouksen jäsenille. Tähän ei palvelukeskuksella ole resursseja. Hallinnon avoimuuden ei myöskään voida katsoa tällaista menettelyä edellyttävän esim. laadunvalvonnan välineenä, kun otetaan huomioon ulkoisen ja sisäisen valvonnan kehittämiseksi tehdyt ja tehtävät toimet.

Kulutositteiden osalta aloitteessa esitettyjen tietojen antaminen on siten jätettävä yksittäisten tietopyyntöjen varaan. Kukin tietopyyntö ratkaistaan tapauskohtaisesti julkisuuperiaatteen pohjalta huomioon ottaen tietojen luovuttamista ohjaavat säädökset. Sama koskee mainittujen tahojen työtehtävissään mahdollisesti saamia ja antamia lahjoja. Laadittavaan sisäisen valvonnan ohjeeseen sisällytetään ohjeistus hyväksyttävien lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottamisesta ja antamisesta.

Lähipiirirekisterin ja sidonnaisuusilmoituksen osalta käytössä on kirkollishallituksen kokouksessaan 20.4.2020 perustama Suomen ortodoksisen kirkon lähipiirirekisteri, johon on kerätty tilinpäätöksen laatimista varten tarpeelliset tiedot. Lähipiiri-ilmoitusta on täydennetty kokouksessa 10.4.2024 vapaaehtoisuuteen perustuvalla sidonnaisuus-ilmoituslomakkeella. **Liite 98b.**

Esitys:

Kirkollishallitus esittää, että aloite hylätään.

Samalla kirkollishallitus esittää, että kirkolliskokous käy lähetekeskustelun vapaaehtoisuuteen perustuvan sidonnaisuusilmoituskäytännön laajentamisesta koskemaan kirkollishallituksen kollegion ja palvelukeskuksen johtoryhmän lisäksi myös kirkolliskokousedustajia.

Esitys asian käsittelystä:

Kirkollishallitus esittää, että asiasta pyydetään hallintovaliokunnan mietintö.

Muutettu esitys asian käsittelystä:

Aloite lähetetään kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Perustelut:

Hallinnon avoimuutta toteuttavat käytännössä lähinnä julkisuusperiaate, päätösten perusteluvelvollisuus sekä hyvän kielenkäytön vaatimus. Julkisuusperiaatteen tarkoituksena on edistää viranomaistoiminnan avoimuutta ja kansalaisten mahdollisuutta valvoa julkista valtaa.

Aloitteessa esitetyistä kuluista raportoiminen kuuluu osaltaan organisaation sisäisen valvonnan piiriin, jota koskeva ohjeisto on palvelukeskuksessa valmisteilla. Ulkoisen valvonnan osalta tilintarkastajat valvovat mm. kirjanpitolautakunnan lausunnon (KILA 1829/2008) mukaisia lähipiiritoimia.

Avoimuuden lisäämiseksi on joissakin julkisissa organisaatioissa lisäksi otettu käyttöön vapaaehtoisuuteen perustuva sidonnaisuusilmoituskäytäntö. Kirkollishallituksen jäsenten sekä palvelukeskuksen johtoryhmän osalta käytäntöä sovelletaan vuodesta 2024 lähtien. Evankelis- luterilaisessa kirkossa vapaaehtoisuuteen perustuva sidonnaisuusilmoitus-käytäntö koskee myös kirkolliskokousedustajia ([Sidonnaisuuksien ilmoittaminen - EVL Plus](#)).

Päätös:

Esityksen ja muutetun käsittelyesityksen mukaan.

Huomionosoitukset**§ 99**

Arkkipiispa Elia on myöntänyt seuraavat siunauskirjat:

Uspenskin katedraalin ystävät ry	30.8.2025
Leena Uutela	4.9.2025
Itä-Helsingin ortodoksit ry	7.9.2025

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Muut asiat**§ 100**

Muita asioita ei ollut.

Kokouksen päättäminen**§ 101**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.38.

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Kirkollishallituksen istunnon 22.9.2025 pöytäkirja on tarkastettu 2.10.2025 ja todettu kokouksen kulun mukaiseksi.

Pöytäkirja on lisätty kirkon internetsivuille 3.10.2025 ja määräaika oikaisuvaatimukselle ja valitukselle lasketaan edellä mainitusta päivämäärästä.

Aika ja paikka alussa mainitut

Puheenjohtaja

Elia

Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Pöytäkirjan tarkastajat

Ritva Bly (84 § - 95 §, 97 §)

Peter Saramo

Mikko Sidoroff (96 § ja 98 - 101 §)

Kirkollishallituksen istunnon sihteeri

Jouni Heino